

ביום ו', 5.10 בערב הייתי עדין ב-תח"ש, עמי רדיאן חזר מישיבה אצל מ. גי"ש בסביבות 2000-1200 היחה כוננות כללית בצבא הסדיר. כשעמי רדיאן חזר טען שלא בטוח אם יש סיכוי לפלחמה. בינתיים הוא אמר שנפע הביחה ונהיה מוכנים להקרא באמצעות הטלפון.

בשבת בשעה 0600 קיבלתי טלפון לחזור ל-תח"ש. לאחר כ-60 דקות מחקריאה הייתי ב-תח"ש. נקראתי ל-ס.מ.גי"ש במבטח לנסות לארגן טנקים. אמרתי לסגן שאני מג"ד ב-חט' 421 במינוי הרום, ולכן אחכה לקריאה מה-חט' ורצוי שמישהו אחר יארגן טנקים והצעתי את סא"ל שאול נגר. ס.מ.גי"ש הסכים. חזרתי לתח"ש ושלחתי את סא"ל שאול נגר ל-ס.מ.גי"ש. כעבור זמן מה בסביבות השעה 0800 קיבלתי טלפון מסא"ל ישראל פוטש, סמח"ט 421, לבוא מיד ל-חט'. נסעתי ל-מפח"ט בשדה תימן, ופגשתי שם את ישראל. נאמר לי שיש כוננות רציפית והוחלט על גיוס הרום. נבשתי ל-ק. קישור של הגדוד שלי והפעלנו את רשת הקריאה. במקביל הפעולה ה-חט' את רשת הגיוס שלה שמאורגנת באזור ת"א. בשעה 1000 לערך הגיע ה-חט"ט שהיה כנראה ב-קב" מקודות במיקוד או ב-אוג", ואמר שיש סיכוי לפתיחה באש בשעה 1800 גם בחעלה וגם ברמה. לא היה ידוע מה מימדי האש.

חט' 421 היחה די מלאה מבחינת צוותים, פרט ל-כ"א במפקדת הגדודים. אבל בטנקים וזיורדים היו רק 20 טנקים ב-מפח"ט. ה-חט' מוכננה לקבל את כל הטנקים ב-1974-1975. חוכנן שנקבל טנקים בביר המדה במקרה של מלחמה. אך כיוון שהכוחות הסדירים עלו על הטנקים שביד המדה נשארו בלי טנקים.

עמי מורג (מג"ד 2) קיבל את 20 הטנקים האלה. גיורא קיבל טנקים מ-בספ"ש, ואני קיבלתי חדרין שאקבל 10 טנקים מפורקים מבה"ד 20, ועוד כ-21 טנקים משבטח, בחוכם 3 מושבתים, מאלה ששמשו את קמ"ט.

ה-מ"פים הגיעו בערך ב-1200. הסברתי להם מה שידעתי, ומינתי את מ"פ מ' לקבל טנקים מבה"ד 20, ולארגנם לקראת תנועה. הוא חפס נהג אחד ו-מ"פ מה-פל" שלו, ושלו, ישר לבה"ד 20. בסביבות 1700-1800 הודיע לי ה-מ"פ הזה שהטנקים מפורקים לגמרי, 3 מהם עכלו לצאה רק בעוד יומיים והיתר רק בעוד שבוע. לאחר שיחה שלי עם המח"ט ושיחה של המח"ט עם האוגדה, הוצע לי לקבל 10 טנקים מ-650, לאחר שיקום. הוריתי מיד ל-מ"פ מ', סרן עודד מגידו, לגשת ל-650, ושמובילים יגיעו אליו, והוא יקח את הטנקים ישר לשבטח. המכוננתי לרכז את הכל בשבטח. מ"פ מ' ארגן ב-650 את הטנקים. ה-סמ"מ שלו נשאר ב-מפח"ט לצייד את האנשים בציוד אישי ונשק. ה-מג"ד נשאר לארגן

אח פל"ה הרמ"ש, לקבל את הצוותים, לציידם, להעלותם על אוטובוטים ולשלחם לשבטא. אני עם
מ"מ כ' ומ"פ ל' יצאתי לשבטא ועם מס' אנשים שהגיעו. מט"קים ואנשי צוות. ב-650 קיבלנו
את הטנקים, המובילים הגיעו ביום א' לפנות בוקר, בשרך ב-0200-0300, המובילים היו צריכים
להוריד את הטנקים בשדה חימן, אבל ה-מ"פ התעקש, והטנקים הובאו לשבטא. היחה בעיה לגבי
הטנקים האלה להביא להם זיווד וקשר.
התחלנו לרוץ בין צוותי מצל"ח להשגת זיוודים, נשק ו-כו'. אח 10 טנקים הצלחנו לארגן, ללא
נשק וכובעי וי.אר.סי. לפנות בוקר הגיעו גם כובעי וי.אר.סי., וכך ארגנו 10 טנקים עם זווד
חסר ובלי מקלעים.
לגבי 21 טנקים, כשבאתי לשבטא עם הוליה טכנית מאולתרת מה-גד' הצלחתי לפחות לסדר את הטנקים
שיוכלו לנסוע. נסעתי לפנות בוקר עם 21 טנקים, כאשר 10 טנקים של עודד היו צריכים לגמור
להזדווד ולהתחמש, ולנסוע אחרי.
נפגשתי עם פל"מ כ' כשלה 10 טנקים ס-650, ללא מקלעים.
אח 3 הטנקים שקבלנו בשבטא ביום ב', 9.10 בשעות הצהריים ליד טסה, ניסינו לחקן שיוכלו לנסוע.
היו להם בעיקר בעיות בצריחים פגגנוני רחיעה ו-כו'. חוך הנועה הצלחנו לחקן 2 מהם. טנק נוסף
שהיחה לו נזילה ממיכלי הדלק נחקע אחרי כמה ק"מ בלי דלק כי הדלק נזל ממנו.
מבחינת הזיווד של 21 הטנקים הם היו מזוודים אבל לא מלא. בהתחלה היו כסאות מדריך מולחמים
על מדף טען קשר שהפריעו לטגירת המדף. כיוון שהטנקים היו מחומשים אי אפשר היה להפעיל רתכת.
ע"מ לעקור אאת כסאות מדריך. עקרנו את הכסאות האלה עם דקרים ופטישים, והוצאנו את המחזונים
לדמוי, ירי 0.5 שהיו על קני התותחים. התחמושת היחה רובה לאימונים. המקלעים לא היו טובים
ביותר ביותר, כי הם היו מקלעי אימונים. במחסן מצאתי עוד שני מקלעים, ושמתי אותם על זחל
הפיקוד.
התחמושת שבטא לא אורגנה לפי בטנים. היה צריך לקחת כל סוג בנפרד מבונקר אחד. וגם מי שנשאר
בשבטא לא ידע בדיוק היכן התחמושת. והוא ידע רק על קיום מבונקר אחד. אבל כיוון שחסרה לנו
התחמושת חיפשנו ומצאנו עוד בונקר אחד, חסרו לי קצת מעיכים, וה-סמ"ט שלה מיד משאית או שתיים
עם תחמושת להשלמת הבטן. דלק, חלק מהטנקים היו ריקים, ביקשתי מה-סמ"ד שישלח לי כמה משאיות
דלק. ניצלתי חלק מ-2 משאיות שהיו בשבטא. עשינו קניבלזציה משתיהן. קיבלתי מה-סמ"ד עוד
2-3 משאיות, חלקן בחקע בדרך ובררנו אותן, ומלאנו דלק כדי לא לצאת ריקים.
אח"כ היחה בעיה של ה-21 טנקים שבשבטא, שחסרו להם 40 כובעי טנקיסטים. כנראה שצוותי בסל"ש
שנסעו לקחו איתם חלק מהכובעים. משקפות היו רק 2 לכל ה-גד'. וזו בעיה חמורה. מדפי המפקד
בטנקים היו מדפים ישנים ורובם לא נסגרו. וחסרו אפיסקופים לכיפות מפקד ולצהגים למרבית
הטנקים. עשינו ויסות בכל ה-גד' כך שהיה אולי אפיסקופ אחד לכל נהג. בסה"כ היו לי 31 טנקים.

חלק מהטנקים שהיו בשבטתה היו עם ציוד א"א, וחלק מהטנקים שבאו מ-650 עם זיורד מהמצל"ח, לא היה להם בכלל דבר כזה. היו לי אמנם קסנובצים אבל רובם לא פעלו. מתוך 5 שהיו לי עבדו 2. כולם להבין עליונו לצאת במהירות. לבסוף העמדתי את כל ה-גד', עשינו תאום כוונות לכל ה-גד', ה-מח"ט הורה לי להגיע 10 ק"מ דרומית לטנ"ה ושם לפגוש אותו. (על ציר פדוי). לפני שהגעתי ל-נ.צ. קיבלתי שינוי משימה ולהתייצב בטנ"ה וכך היה.

בטביעות 0700 כמעט יצאתי אפילו עם שני אנשים בטנק. אבל כשבא האוטובוס נאחרון עם הצוותים, ועשיתי צוות מחדש לפי צוותים אורגניים. לקחתי גם שני אנשי מ"כים חרמ"ש שהיו בשבטתה. היתה לי גם מל' חרמ"ש על זחל"מים, שהתארגנה בשדה הימן. הכננתי שהיא הגיע יוחר מאוחר, כי יותר חשוב שקודם אני אצא עם הטנקים. לקחתי עוד מט"ק, הוחזן תהג מבטל"ש ואמרתי להם שאם נפגוש את ה-גד' שלהם הם יוחזרו אליו.

בטביעות 0700 היו לי כבר צוותים מלאים. פל' מ' הייתה לכובעי וי.אר.סי. ולעוד השלמות זיורד ונקו אחרי מאוחר יותר.

בטביעות 0900 החלתי לנוע. הייתי צריך לנוע דרך שבטתה-ניצנה-אום כתף-אום שיחן-רפידים-ציר פדוי לכיוון "מיכאל". הכל על שדראות. הציר היה עמוס ומלא כלי רכב. הכנסתי את ה-גד' לשדה, הפעלנו קשר, כולם היו בהאזנה, ואני האזנתי ל-חט' גם ב-א.א.א.סי. וגם ב-חג"מ. ה-מח"ט כבר ירד לפטה, אבל היתה חסימת קשר ולא שמעתי אותו גם ב-וי.אר.סי. וגם ב-א.א.א.סי. היה לי דף הוראות קשר שקבלתי מק. קשר חטובתי ביום שבת לפני שירדתי לשבטתה. שום אינפורמציה מודיעינית לא היתה מרש למפות שקבלתי, והסתבר שהן לא התאימו לשטח. הצ"א אות א' קיבלתי. חילקתי איזה חבילת מפות לכל מ"פ, ובתנועה מצוות שלי אירגן מפות לכל מ"פ. בדרך ה הצלחתי להחקיר ל-מח"ט. כנראה שהיתה חסימת. נסענו על הכביש. כשהגענו למצב של התחממות מועים וממטרות עשינו טיפול בטהיה של 10 דקות כמעט כל שעה או שתיים.

לקים לשלב ההתארגנות

מנת קרב בכלל לא היו לי. כי נוחתי מהמפקדה העיקרית בגלל הריצה לחזית. מים היו לי מהג'ויקנים. לא היו 3 ג'ויקנים מבחינת ה-פק"ל לכל טנק, אבל מה שהיה מלאנו. כיוון שנסע איתי גם זחל"מ פיקוד פגשתי את בירו ברפידים. היתה לו מיכלית עם בנזן. אפרתי לו "עם הטנקי אני יכול להגיע, אבל עם ה-זחל"מ לא". והוא מילא לי את הזחלים שהיו איתי. הקמת שלי עם ה-חרמ"ש והעיקרית היה דק ביום ב', מבחינת לקחים אם זו היתה חט' עם יפ"חים מסודרים ודאי היו לי טענות.

אבל זו חט' שבכלל לא היתהמיועדת שיהיו לה טנקים. אז מזל שיצאתי עם 31 טנקים. הטנקים מ-בטל"ש לא היו מוכנים מבחינת תחמושת, דלק וזיורד אלמנטרי כמו אמיתקופים, מד טווח, כסאות פדוי. 3 טנקים היו מושבתים וגזלו זמן רב לחקנם.

לא היו לו שום ידיעות מודיעיניות, אבל דומני שגם ב-חט' לא היו ידיעות. הלכנו בלי לדעת מה

הגיוס היה טוב מאד. בצהרים היה רוב סגל הפיקוד, חוץ שעתיים מהקריאה.

צ'וד אישי - לקחו ב-חט" בלי חתימות וזה יעשה חוץ זמן מועט ובמחירות.

בחגאים המורים כאלה של הוסר טנקים, זיווד, תחמושת, דלק וטובילים ההתארגנות היחה די מהירה.

אני נכנסתי עם ה-גד' למלחמה כאשר ל-פל"מ עוד לא היו מקלעים. ולבסוף, ביום ב' בערב הורדתי

חלק ממקלעי פל"ה-חרמ"ש והעברתי ל-פל"מ שיהיו להם לפחות מקבילים. כי כנות מפקד ממילא לא

היו כך שלא יכולתי להרכיב מקלעי מפקד.

לא לכל החיילים בגדוד היה נשק אישי ותחמושת. ה-גד' עבר אימון חט" עוד לפני שהוא הוקם (זה

ה-גד' האחרון שבוקם ב-חט"). אבל בגלל אהתעקשות ה-מח"ט באימון שלידי חטיבתי רוב המפקדים

שישגם התאמנו. היה אימון הקמה גדודי השנה, שהיה מוצלח. לפני המלחמה עוד עשינו אימון שלידי

אוג'. כך שהמפקדים הכירו אחד את השני, והיתה שפה משותפת.

לבני הטנקים - עשינו סיפולים בשחיה. ופרט לסנק שנזל לו הדלק מהמיכל הגענו עם כל הטנקים

לאזור החניון המאוחר באיזור "מיכאל". כשהייתי באיזור מיכאל הקמתי קשר עם המח"ט והוא הורה

לי על שינוי משימה, לחזור על עקבותי. הזרתי עברתי דרך מהנה "עוז" (באזור דפידים) של גד' 77,

עליתי על הכביש, התקדתי ל-מח"ט ונפגשנו באזור טסה.

פלוגת הטנקים השלישית והמפקדה העיקרית עם ה-סמג"ד היו עדין בדרך. פגשתי את ה-מח"ט והוא

הורה לי לנוע על ציר הרוחב עד צומת "ברטיסן" "ספונטני" ושם בצענו חניון מאוחר וניחנה

פקודה הפוזה - מה ירחש בבוקר. עם אור ראשון של בוקר יום ב'. 8.10, ה-גד' נע על "ספונטני"

לכוון "הברגה" ושם הפסנו עמדות.

ה-גד' היה פרוט. היה שם גם ה-גד' של גיורא השמאלי. מפקד האוגדה היה בטנק באזור. האזור

היה מטווח ע"י ארט' לא צפופה. ניהלנו אש עם המח"ט בטווח 3000-3500. היו שם גם טנקים בטווחים

האלה וירינו עליהם במרחק של 6-7 ק"מ היו עוד טנקים, ולא ירינו עליהם.

בטביעות 1000 הייתי כמעט בלי דלק, כי מהחלה עוד לא חדלקתי. התקשחתי ל-סמג"ד שהספיק להגיע

והוא ארגן לי שם דלק. עד אז אנשים עוד לא אכלו כלום, מתחילת המלחמה. בצענו חדלוק מהיר, עברנו

ליד סמיטרילר וזרקו לנו מנות קרב, מלאנו מים והמשכנו לטסה.

באותה שעה הגד' קיבל פקודה לנוע למעבר המיתלה דרך ציר "מבדיל", כי דיבזיה 4 צולחה בכיוון

הזה ויש מצב חמור בגזרת המיתלה. לאחר החדלוק התחלתי בתנועה מהירה והגעתי עד "מבדיל" 73

קיבלתי פקודה לעצור ולחזור חזרה לאיזור צומת "עכביש" "מבדיל" ולחכות שם להמשך פקודות. הסתובבתי

מיד עם הגדוד. יתר שני הגדודים היו לפני בתנועה על ציר "מבדיל" וכשהסתובבנו הייתי ראשון.

הגעתי לצומת וחיכיתי למח"ט להמשך פקודות. המח"ט הגיע וגם שאר המג"דים כשהפקודה של המח"ט היחה

לנוע על ציר "טליסמן" ולכבוש את ציונה. בנתיים הגיעה גם הפלוגה השלישית והצטרפה לגדוד

באיזור סטה ("צילון").

המוכנית היחה גד" של עמי (גרוד 2) יהיה בחיפוי והגרוד שלי מסתער על המוטל הגענו לאיזור המוטל עמי חיפש חיפוי על איזור ציונה דרומית לציר "טליסמן" הגוד התארגן לניהול אש ואיתור היעדים כך: פלוגה באיזור ציונה פלוגה מ" באיזור "סגול 205" כי לא היו עמדות אחרות באיזור פלוגה כ" מאחור והגיעה קצת יותר מאוחר כי המ"פ היה בלא מקשתי ראייה ולא התמצא בשטח. טנקים של חטיבה 500 היו עדיין באיזור בעמדות באיזור "סגול 205" והיחה ערבוביה די גדולה של טנקים. נחתי מקודה להזהר בפתיחה באש בגלל המצאות כוחותינו בשטח. חט" 500 החלה להתקמל אחורה. פלוגה מ" המשיכה בשיפור עמדות לפנים ומצאה עצמה על "המוטל" במרכז היעד. פלוגה זו חטפה מיד אש חופת של טילים ובזוקות ונשק קל נפגעו לה שני טנקים טנק מ"פ שנחלץ אחורה ובו היו פצועים כולל המ"פ טנק סמ"פ ונשרף כליל וכל 4 אנשי הצוות נהרגו.

המגע עם החי"ר היה בטווחים קצרים. הגיענו עד דריסה עם הזחלים. חסרו אז מקלעים והמזל הרע היה שה-פל" חזו דוקא היחה בלי מקלעים.

מ"פ מ' ראה שהוא כבר נמצא על היעד איזווא הסתער. המ"פ החליף טנק והוריתי לו לרדת חזרה למטה עם מי שנשאר ולנוע לכיווני (לכוון "ציונה"). ה-מ"פ החפנה מצוע אחורנית בקרב הזה השארנו

טנק שרוף. אח טנק ה-מ"פ הצלחנו לתקן ולהחזיר לכשירות. פינינו את הפצועים שהיו עם צוות ה-מ"פ. פל" החי"ר היה מאחור. לא רצינו להכניסה בשלב הזה כי בכל טגיעה בזחל"מ היו נפגעים לחמים.

בהסתערות על היעד היחה הפגזת חופת שאף זחל"מ לא יכל לעבוד שם. חוץ מזה השטח חולי, והעבירות לזחל"מים היחה כמעט בלתי אפשרית. יחד עם חט" 500 ועם ה-גד" של עמי ועם זה שלא היה ברור מה

קורה היה אי סדר די גדול. מ"פ מ' ביקש ממני אישור לחלץ את הטנק ואת ה-סמ"פ. כמוכן שלא אישתי (בהחיצות עם ה-מח"ט) כי כל הכנסת כח נוסף היחה עולה באבדות. וכך השארנו את הטנק עם ה-סמ"פ

והצוות בשטח. ה-מ"פ פונה לאחור. וב-2330 בערך הגענו למצב שארגנו את ה-גד" באזור, יצבנו קו והיינו בעמדות חצפיה והמתנה מוכנים להתפחחות נוספות.

בסביבות הצוח ראינו צוות הולך רגלית, נחשבנו שזה הצוות של סמ"פ מ' והוריתי לגרוד לנצור את האש, כי יחכן שאלו שלנו. הצוות הלך לכיווננו ואספנו אותם. היו 4 אנשי צוות של חט" 500, או

בסל"ש. חלקם היה מצוע, ופינינו אותם ל-חאג"ד שלנו שהיה מאחור. ה-גד" התארגן ב"ציונה" כלומר את

השטחים השולטים על ציר "טליסמן" ועל ציר "פוטון". עד כה אח ה-קש"א לא היה על טנק אלא על זחל"מ כך שהוא לא בא לביטוי.

ביום הראשון נוכחתי לצריך להפעיל ארט" בכמות רבינית וצווחתי לקש"א טנק. וזה היה טנק חליף שלי אליו הייתי עובר כשהטנק שלי היה מחלקלל וכך שמיום ג' בבוקר, 9.10 כמעט לא היחה שעה שלא הפעלנו

ארט" שלנו למטרות שונות.

הפריסה של הטנקים היתה כמו שהיינו ביום בעמדות חלקם ירדו לעמדות המתנה, והקצינים שארו
בעמדות תצפית כדי לא לחטוף טילים, ובתצפית, עם כוונות בכל הטנקים.

ש. השתמשת בחרמ"ש לתשמועים?

ת. לא. אבל ה-גד' לא היה בקו אחד אלא במין קשת. שלשתי על הצד המזרחי על "ציונה" עד
סגול 205, והרכסים השולטים על "חמוטל" ו"טליסמן". מצד שני הייתי פרום כמעט על "פוטון"
כך שהכוחות הקרובים ביותר היו עד כמה עשרות מ' מ"חמוטל". כל הנועה שהיתה על "חמוטל"
"פוטון" או "טליסמן" היתה בטוח ראיתנו.

ש. בלילה מלאח מחדש, או בזמן הלהימה?

ת. בד"כ לא יצא לנו למלא מחדש את כל ה-גד' יחד והיינו מורידים פל' שלמה או מחלקה מהפל'.
ביום הזה הכעיה היתה בעיקר דלק.

ש. איזה רעד זה היה?

ת. היעד היה גדודי מתוגבר בנ"ט. קצר טווח כולל טילים שהיו גם ביעדים אחרים מצפון ומדרום
וממערב ל"חמוטל".

9 אוק' 73

בבוקר ניתנה פקודה ע"י המח"ט שהוכנה היתה: הכוונת היתה לחלץ כוחות שהיו תקועים במעוז "פורקן"
כשלצורך החילוץ היה צריך לכבוש את "הלוץ", "נוזל" "הברגה" "חמוטל" ועוד. הכוחות שלקחו חלק
במבצע היו חט' שלנו, חט' 600, חט' 14 ועוד. החטיבה היתה צריכה לכבוש את "חמוטל" במסגרת
ממצע זה. התוכנית החטיבתית היתה חפיסת היפור ע"י שני גדודי טנקים גד' 2 שיעמוד מדרום לציונה
הגדוד שלי על טליסמן וצפונה באיזור ציונה וגדוד 1 של ג'ורא יסתער על "חמוטל" כשלצורך זה
תהיה אש ארטילרית לחיפוי.

המבצע היה: שעם אור ראשון גדוד 2 והגדוד שלי פלסנו עמדות חיפוי כמתוכנן, הונחתה אש ארטילרית
על "חמוטל". נתתי פקודה לגדוד לפתוח באש תותחית. ג'ורא החל בהסתערות אך ההסתערות שלו היתה
צפופית ל"חמוטל" המח"ט הורה לו שיחזור וישטוף את "חמוטל" מצפון לדרום באותו שלב גדוד 2
חונן שיפור עמדות הגיע למרחק קצר מ"חמוטל" והמג"ד עמי הציע למח"ט שהוא יעלה על "חמוטל"
החדעה התקבלה ועמי החל בהסתערות. ההסתערות היתה יפה ונראה שהכיבוש הולך חלק. בשלב זה
ג'ורא (מג"ד 1) ירד מ"חמוטל" ושיפר צפונה לאיזור "נוזל". לאחר מספר דקות נראו מגיעות רבות
של טילים ובזוקות בטנקים של עמי. המח"ט הורה לי להכנס בין ג'ורא לבין עמי. נסעתי על ציר
טליסמן עד לאיזור של ג'ורא ועיליתי לתפישת עמדות. הנועה לתפישת עמדות היתה פל' 14 מימין
מ' במרכז ופלוגה כ' משמאל אני בין פלוגה ז' לפלוגה מ'. פל' ז' הפשה עמדות ופתחה באש על
טנקים של אויב שהיו במרחק 2000-3500 מ'. פל' מ' טיהרה יעד שהיה מלא חיילי אויב והצטרפה
לירי לכוון מערב, פלוגה כ' טיהרה את הקצה הצפוני של חמוטל שתיה עם חי"ד נ"ט קצר טווח וטילים
והצטרפה לירי לכוון מערב לפלוגה זו נפגעו 2 טנקים אחד נשרף מיד והשני עלה על מערכת מוקשים

וירד מהזחל ואף אותו השארנו בשטח הצרותים נמצעו ופוזו לאחור. לאויב הסבנו אכזות חרט לחי"ר
בין 16-18 טנקים. לאחר שכבר לא היה על מה לירות המטרות היו בטוחים של 5000 מ' ירדתי מהעמדה
והצטרפתי לאגף שמאל שלי לפלוגה כ' לראות מה מצבו. כל ההסתערות והירי והמתנה בשטח זה היה
מלווה בארטילריה כבדה במשך כל הזמן.

אז המשכנו קצת בהסתערות, ועל היעד המוטל ראינו אנשי חי"ר במדי זית. הפסקתי את כל הירי, והודעתי
גם ל-גד' אחריים לא לירות. והסתבר שהם מכוותיגו. אנשים מ-חט' 14 או 500. אני זור כ-18 איש.
עליתי עם הטנק למעלה וסימנתי להם לבוא אלי. הם רצו אלי, הוריתי ל-2 טנקים מ-פל' כ' לעמוד
בעמדות המתנה, וכוננתי את כל מי שיכול ללכת רגלית לטנקים האלה. מלאנו אותם ככל האפשר, כאשר
חלק מהם העליתי על הטנק שלי על הסיפון.

העמדה היזה 8-10 איש כל הסיפון למרות ה-ארט'. אבל לא היתה אפשרות אחרת להצילם, ירדתי לעמדות
המתנה והכנסנו אותם מהר לשני הטנקים חוף ארט' מסיבית. שלחתי אותם מיד לתאג"ד. חלקם היו מצועים
קשה. הם היו אנשי צוות טנקים ו-ח"מ"ש. שנים היו מצועים קשה מאוד ושנים מהם נותרו בשדה.
המשכנו בהסתערות ודפקנו עוד כמה אנשי חי"ר.

היו שם כמויות כאלה שהמקלעים לא הספיקו לירות בכמה שהיו שם. אפילו טנקים מ-פל' מ' שהיו להם
כבר מקלעים, ביצעו ממש דריסות. בטווח קרוב ראינו את האמצען שלא היה אופייני ללחימת המצרים.
זה אח"כ התאפיין במשך השבוע. רוב ההרוגים היו להם בעיקר מהדריסות. לא פגשת שם שום חיל בבריחה.
וזו תופעה שונה ממה שהכרתי ונפגשתי ב-מלטה"י ובמלחמת ההתשה.

ש. אני מבין שב-8-9 לאוק' ירו עליכם גם טילים.

ת. כל הקרבות היו מלאים בטיילים שנורו בכמויות של ארט'. ההבדל בין הטילים ל-ארט' זה שפיצוץ
של ארט' הוא גדול ובצבע אפור, ופיצוץ של טיל זה צבע אחז לבמרי. א.פ.י. ג' ירו המונים.

ש. אני מבין שהכרת מקודם את נושא הטילים. האם הצלחת לפתח איזושהי חרגולת? כי חרגולת בצה"ל
לא היה בנושא.

ת. לאחר הערב הראשון, יום ב' בערב, 8.10, לאחר הנסיון לעלות על "המוטל" עם 500 וכל מה
שסיפרתי ימנתי בערב עם הקמב"ץ ומ"פים לקבוע מה לעות בנושא הזה. את נושא הטילים הכרתי.
ידעתי על קיום סאגרים, אבל לא בכמויות כאלה ולא הכרתי את צורת הפעולם. הוצאתי מיד פקודה שכל
פל', בזמן התדלוק והתחמושת, תפוס ל-גש"ח לקחת חוליות רזרביות ולשים על הצריחים. כי רוב
הפגיעות היו בצריחים. שמנו את זה על מעקה ה-חי"ר. ומשקל החוליה החזיק אותה במקום. אח"כ
הסתבר שהרבה טנקים נפגעו והחוליות בלמו את הטיל. בנוס, לזה הפעלתי אבטחת אגפים.

החל מיצם ה-9.10 הפעלתי את ה-ח"מ"ש, ועוד חוליות מיה' טיור חט', עם טלסקופים ומשקפות, כדי
לאחר קת"קים ואת יציאות הטילים, וכך כדי לאבטח מהאגף ולראות מהיכן יורים עלינו טילים.

והד"כ באגפים, כשלא היה גר' לידי, דאגתי ש-מה"מ-פל" שבקצה ההיה מופנית רק נגד הטילים. ונאחד לשני היו מדווחים על טילים. גם בין הגדודים בימים הבאים היו פחות נפגעים, אבל פחות עקב אבטחה האגפים והפירטה הגדולה ביותר וכשעלינו יותר על מספר מוצבים במקביל יעילות הטילים היחה פחותה כי למוצבים שירו טילים מהאגף היחה להם בעיה שעלו עליהם טנקים והם לא החפנו אלי. וזה אולי מה שגרם להצלחה ב-9.10 שהצלחנו לעלות גם על "חמוטל" וגם על הרכסים השולטים ודפקנו חלק מהטנקים בפלטה לכוון גשר הפירדן והתעלה. הם היו מונחים על כף היד וכל מי שהסתובב נראה ואפילו בטווחים של 5-7 ק"מ.

ש. איך נראה לך העשן?

ח. לדעתי העשן יעיל מאוד, ביקשתי ולא היחה, וציננו גם אסק אויר ולא היחה. יחכן שכדאי להעלות חי"ר עם הטנקים הוא יכול לטחר את ה-אר.פי.ג'י וכו'. אבל זה הוכח כלא יעיל. העליתי את אחת ה-פל' הטובות של 424, והם מיד התקפלו עקב ה-ארט' שהאויב מוריד על מוצביו ואנשיו. כדי לעבור ארט' עליך לנוע על זחלים, נגמ"שים או טנקים. ואם אחת על הרכב אחת חשוף לטילים. כך שהשילוב של רסק אויר כאשר מכינה, ועליה בעשן חוץ אבטחה אגפים זה היחה מקטין את סיכוי הפגיעה שלהם. כשביליתי את מקור הטילים ויריחי אש תופת לאזור, אפילו כשלא פגענו הם היו פחות יעילים. אבל הבעיה למצוא את האזור ממנו יורים. כי איתורים של מקומות הירי של הטילים זו בעיה רצינית משלעצמה.

בשעות הצהרים ה-גד' יורד מ"חמוטל" להתארגנות ב"טליטמן"-39. ממלאים החמושה ודלק וחוזרים ומחזיקים את הקו "ציונה" סגול 205 במגמה לשלוט על "חמוטל" "טליטמן" וציר "פוטון" ביום ג' חזרו לי להחזיק את "חגיגת" ולשלוט על "ציונה" בכל מחיר. "הגית" נמצאה באדום 6827. החזקתי מה כ-מה"חרי"ש, 2 ג'יפים שקיבלתי מה-ח"ט, משקפת 20x20, משקפות 7.50-8.20, והם צפו על "חלוק" "נוזל" והגזרה שבכל השטח. הם דווחו על כל הנזעה בשטח וכל הימים שהיינו באזור "ציונה" הורדנו ארט' על "נוזל" ו"חלוק" שהיו שם ריכוזי אויב ומסאיות, ואפילו על "טליטמן"-22 ו-24. היחה אויב הפעלנו חוחחי טנקים ו-ארט' נגדם והם התקפלו ל"הזיזית"-25-26 או ל"נוזל". עם ה-מה"חזו היחה מ"מ או סמ"פ, וכל 24 שעות החלפתי אותם. זו היחה המשימה העיקרית של החרי"ש כשהיינו באזור "ציונה".

10 אוק' 73

ביום ד', 10.10, ב-0200, בהחייעצות עם ה-מה"ט, הגענו למסקנה שכדאי לעלות שוב על "חמוטל" ולהוציא את הגויות שנשארו על "חמוטל". לצורך זה קיבלתי מח' מוגברת מ-424 ("ורשה" ברשת). הכח הצטרף ל-גד' והגיע בערך ב-0430. החוככית היחה שפלוגה ח' שאר בחימוי ואני עם פל' מ' ומל' ו' חי"ר נסתער על "חמוטל" במגמה להגיע עד אדום 6723, עם המדרונות המערביים. קיבלנו ח"פ נבמ"ש להעמיס עליו את הגזויות שנשארו בשטח. הביצוע היחה לפי החוככית, עלינו 3 טנקים,

היתה כמעט ללא יריחה. עברנו הרבה גרונות והיינו בכוננות לפתיחה באש. כל הדרך טפטפה עלינו ארט' אויב עד שהגענו לאזור האדום. כשהטנקים עלו לקו הרכס של אזור האדום נפגעו לי שני טנקים. אחד נשרף במקום והשני נטבע כשעליו היה קת"ק שיוכל לקת"ק אם יש בריחה, או על מטרות בעומק. הוא חטף טיל או נ"ט באזור אנטנת המקלט עזר, ערף לו את הראש והוא נפל. צוות הטנק שנשרף נפצע, יצא החוצה ושני טנקים כבר הושבתו. אחד נשרף כליל, אחד נפגע, והרעג אחד. המשכנו להתקדם עוד 3 טנקים. ירו לכווננו הרבה טנקים. טנק נוסף של פל"מ נפגע, ובו שני הרובים ושני פצוצים והגענו עד קצה הרכס. מפה התכוונו להפעיל את החי"ר לאורך ה-150-200 מ' עד המדרונות. הזחל"מים הגיעו באחור רב, וכשהגיעו הוריתי ל-מ"פ לא להעלות את הזחל"מים על קו הרכס כי הם יפגעו. מ"פ החי"ר עלה רגלית והחל בהסתערות. ההסתערות היתה איטית עקב השטח החולי. ה-מ"פ גילה באזור "פוטון" תוחה נ"ט שירה כלפי מעלה. הוריתי ל-מ"פ הטנקים שירד וינסה לזהותו במשקפת, ואח"כ שישמידו דרך שהיה קבוצה בעמדת אש. הוא לא הצליח לאתר אותו. גם ה-מ"פ לא הצליח לזהות לו אותו, וכך זה נשאר. חיפיו על ה-חי"ר הם המשיכו להתקדם והגיעו פה לחלק הקדמי, וראינו בריחת חי"ר המונית של מאוח מצרים במדרונות האלה. מיד ירדה הפגזה נוראית שסיכנה את החי"ר שהיה פה. נפצע לי איש חי"ר אחד. ראיתי שהעסק הזה לא הולך מהר ויש סיכוי שהם יפגעו. הוריתי לו לפנות עצמו אחורה. וכך הוא עשה. פינינו את כל הפצוצים בטנק אחר ונתנו הטנק השני נשאר נהג נוסף למעלה שקפץ מהטנק השדוף ולא ידע מה קורה לו עד שה-מ"פ עלה למעלה ושאל אם יש פה עוד מישהו. ואז הנהג קפץ. הוא על על הטנק, וקיבל תדריך מה-מ"פ (לפי הוראה שלי), שיעלה על הקולים, יעלה על "טליטמן" יסע מזרחה ואחרי "ציונה" נמצא ה-תאג"ד שלנו שיטפלו בו. נהג הטנק היה כנראה המום, הגיע ל"פוטון" ונסע על ציר זה, עבר כנראה דרך כל המוצבים באיר "פוטון" ו"עמב"ש" והגיע באיגוף עמוק דרך כל המוצבים על "ל"טטה". כל הדרך ירו עליו ולא פגעו בו. זה היה טנק בודד רק עם נהג שנסע עם מדף פתוח, אני כל הזמן שאלתי את ה-סמג"ד שהיה לייד ה-תאג"ד אם הגיע אליו טנק חוץ כדי ניהול האש. ה-סמג"ד אמר שלא. אחרי 20-30 דקות מישהו החקש ודיווח לנו על הטנק שהגיע ל"טטה".

על החי"ר הבורח הורדנו ארט' רצינית ומדויקת והיו להם הרבה נפגעים. עם ה-81 מ"מ שלי הורדתי על האזור בו היה ריכוז של ה-נ"טים, ולאחר מכן התקבלנו אחורה לאזור "ציונה". לגבי משימת חילוץ הנפגעים לא היה טעם לבטח לטנק ולגעת בו עקב ההפגזה שהיחה. 3 טנקים כבר "הלכו" ונשארו רק שניים, אז לא היה טעם בזה, ולכן אפילו חילוץ ההרובים נדחה באישור ה-חט' וה-אוג'. באותו יום השארנו ב"ציונה" הצפיות. פל"ל היתה לכוון "חגיית" כדי שלמלוגת חרמ"ש תהיה הרגשה יותר טובה.

באותו יום עסקנו בעיקר בהנחת ארט' ע"י דווח מהצפיות ומה-קש"א שהיה לידי, על "נוזל"

ו"חלוץ" וראינו מספר מגיעות. היו גם בריחות ממקומות שבהם המצרים התכוננו לפרוש עם תוחחים, מטאיות ו-כו". המקודה היתה לשמור על צומת "פוטון"-טליסמן", והצומת היתה בשליטתנו כל הזמן. עברנו לחניון גדודי כאשר פל" אחת נשארה ב"ציונה" ויתר הגדוד נמצא מאחור ב"טליסמן"-39 מתחמש, מחזק ומתארגן בחצי קשת מערבה עם קשר לתצפית שצופה לכוון "ציונה". היה לנו פל" טנקים ל-מח" חרמ"ש קדימה ששמרו על "ציונה" "חמוטל" והאזור בחצי קשת, בין מגול 205 ל"ציונה", וקיבלתי כל הזמן על מה שקורה שם. הגדוד התארגן לחניון. היינו כל הזמן בכוננות לחקירת יח" קומנדו מצריות. זה היה לאורך כל הקו במשך כל הלילות. כל פעם החריאו, התארגנו ליציאה, יצאנו וחזרנו, וכך זה נמשך עד יום ה' בבוקר, 11.10.11

11 אוק" 73

ב-11.10.11 היתה כבר שגרה ב"חמוטל" ב"הגית" חרמ"ש עם תצפיות ארוכות-טווח, מל" טנקים על "ציונה" והיתר מאחור, מפעילים ארט" ומידי פעם יורים את טנקים. כל הזמן היינו תחת אש ארט", וביום הזה פעילות מיוחדת נוספת עם טנקים לא היתה אלא עם ארט" שחלקה ה-קט"א טווח, חלק אני וחלק מהתצפיות ארוכות הטווח כל המיקונים אחורה נעשו דרך ה-קט"א. כך קיבלנו די הרבה אש לכוון "נדזל" "חלוץ" ומטרות פגזים בשטח. היו מגיעות לא רעות באזור ואפשר היה לראות את אנשי ה-חי"ר בורחים, את התוחחים ומטאיות שסתובבו באזורים שהזכרנו קודם.

ב-11.10.11, יום ה', יצרה ה-חט" קשר עם ברן ושמענו גם את טגן מפקד אוג" 162 שהיה מעלינו עם מסוק והוא גילה 5 טנקים שהיו בערוץ צפונה מ"חלוץ". היתה מקודה מקדימה לכבוש את "חלוץ". אני הייתי פרוט עם הגדוד מזרחית ל"הזיזית"-24. פתחתי באש על "חלוץ" ועמי מג"ד 2, עשה איגוף עם ה-מח"ט ובעזרת כוון מהמסוק הדליקו את 5 הטנקים שבערוץ. ב"חלוץ" היו מטרות במרחקים מטווח אפס עד 3000-3400, מלא חי"ר מחופר בשטח. דפקנו בהזירות כמויות די גדולות עם מעיכים ומקלעים. לנו לא נסע אף טנק. היו לא כבר מקלעים לשתי פל", (פל" שלישית כ" עברה ת"פ גד" 1 החל מ-11 אוק" עד ה-14 אוק") ואת החמוטת האימונים כבר החלפתי.

ש. תחמושת האימונים עבדה?

ה. לא כ"כ טוב. חלק מהמקלעים עבדו וחלק לא.

ש. והפגזים?

ה. היו בסדר. ב"חלוץ" ירינו הרבה מעיכים ו-נק"ל. חלק טנקים הגיעו לפחות מחצי בטן תחמושת קלה, והיו שבמדו את המעיכים. היו פה כמויות עצומות של חי"ר ואחיי הירי יכולת לראות אותם על קו רקיע מטיילים. אני חושב שמה היתה התקמלות שלהם. הורדנו ארט" לפני שהטנקים נכנסו לפעולה. היתה מקודה שה-חט" חכנס ל"חלוץ" ותכבוש. אינני יודע למה היא בוטלה. קיבלתי מקודה מה-מח"ט להשאר בקו הזה ולנהל אש על "חלוץ". וכך זה בוצע. ניתן היה לראות חוץ כדי ירי את מזוודות הטילים. היינו רוב הזמן בעמדות תצפית והחלפנו עמדות. ירינו פה בטווח מאפס עד 2500. בטווחים

קרובים - יריבון מקלעים ובטוחים הרחוקים - מעיכים, לאחר שהמסקנו את השוה עשינו מארבים.
היינו מפסיקים קצת את האש, נותנים לחוליה של 6-10 חברה להסתובב, ויורים מעיך ביניהם. ירדו
שם פגזים די יעילים וגם אש המקלעים עשתה שמוח בתוך המצרים שהיו קרובים אלינו. כך ניהלנו
אש עד הוראה ה-מח"ט לחזור למצב כמו שהייתי באזור "ציונה". מדווחים, שאיני זוכר מהיכן באו,
נודע לנו שהיו להם הרבה נפגעים אז, ובריחה גדולה שעצין לא נתקלנו בה עד אז. הם ברחו לכוון
"נוזל" ו"חזיונת" ומערכה. השארתי פל' אחת בשטח ולקחתי את יתר הגדוד איתי לחמטש ולתדלק.
כמעט לא היו לנו מעיכים. תחמושת מקלעים היו שגמרו יותר מחצי בטן. שלחתי פל' טנקים ו-מח'
הרמ"ש לתמוס את "ציונה" ויתר ה-גד' בחניון ב"טליסמן"-39 בחצי עיגול עם הרמ"ש כמו בימים קודמים
מתחננונינו אורגנו כך ש-פל' מימין לכביש ו-פל' משמאל, 50-70 מ' בין טנק אחד לשני בחצי קשת.
מאחוריהם בטוח 20-50 מ', בין כל שני טנקים - זחל"מ מה-הרמ"ש. היו לי שתי מח', ו-מח' נוספת
בחוף עם ה-פל' ב"ציונה". כך ארגנו את החלק הקדמי. מאחורי יתר הגדוד מה-חש' אבטחו. ולפני
ב"ציונה" הייתה עוד פל' טנקים ו-מח' הרמ"ש.

באותו ערב הופיעו גופים מוארים מוזרים בשמים ממערב למזרח, המצרים ירו על זה נ"מ צופה מכל
הסוגים וגם כשהם עברו מעלינו - עם אנו ירינו. ראיתי שהאש שלנו לא כ"כ יעילה. ואז התסקתי
את האש. כל הלילה נעו הגופים המוזרים האלה. זה כנראה טילים או משהו דומה שנורו לבובה רב
ועברו מעלנו. גם בלילות הבאים עברו גופים כאלה אבל יותר לא ירינו עליהם. כל הלילה הייתה
כוננות לגבי כוחות קומנדו. בלילה הזה נשארו באותו מקום כאשר היחה לנו אבטחה ב"ציונה" והגדוד
ערוך בחניון כמו שתארתי מקודם.

12 אוק' 73

ביום ו', 12.10 - יצאנו לפעילות יותר שקטה. פל' טנקים ב"ציונה" שולטה על המצב, מח' הרמ"ש
מתובבת בסיוור נמצאת ב"חגית" לפצציות. ממשיכים לירות ארט' על כוחות ב"חלוק" ו"נוזל" "חזיונת"
ו"טליסמן" על כל מטרה שהיחה בשטח. ולעיתים ניסינו לאית קח"קים בשטח אבל עד אז לא הצלחנו
לאחרם. הטעילות היחה שיגרתית. ה-גד' נשאר ב"טליסמן"-39. התקבלה פקודה להתכוונן לתנועה ל"יוקון"
שם ישנו גשר גלילים, כשהכוונה בלילה לתרגל ולהתאמן על הגשר. יצאתי לחזיריך עם ה-מח"ט לכוון
סטה ושלחתי את ה-גד' פחות פל' שיטכה ב"ציונה" ל"יוקון" דרך השטח. הגעתי ל-מח"ט, הוא אמר
לי שהעסק בוטל, לחזיריך את ה-פל' חזרה. כך המשכנו ביום ו' בחניון גדודי ואבטחה מ"ציונה" ע"י
פל' טנקים ו-מח' הרמ"ש.

13 אוק' 73

בשבת, 13.10, כמו ביום ו' - אין ארועים מיוחדים פרט להנחתה ארט' באזורים שציינתי קודם.
פל' טנקים אחת נמצאת בחלק הקדמי של "ציונה" וה-גד' נמצא ב"טליסמן"-39 מתארגן.
היחה ל-פל' מוקטנה שהועברה ל-גד' של גיורא והיא היחה איתו עד יום א' 14 אוק' בערב. היא
הוחזרה לי עקב הצורך בריכוז טנקים לגרירת גשר הגלילים.

ביום א', 14.10, ב-0400 התקבלה פקודה שטנקים הולכים לתקוף באזור שלנו ועלינו להתכונן.
 התכנית היתה שה-גד' של עמי נשאר מאחור, ג'ורא יושב על "ציונה" לכוון מערב, ואני פרוס
 מצפון באגף הכח שעלול לבוא מ"פוטון" או מ"טליסמן". מדדומנו היה גד' 184 בפיקוד אלמוג
 באזור "מכשיר". יצאנו לעמדות. הפסנו עמדות כמעט עם דמדומים כך שלג'ורא היו רק 8 טנקים
 בגוד. לי היו כ-20 טנקים באגף. שמעתי בקשר את ה-מח"ט מעדיכן אחי שהם עולים לכוון אל
 אלמוג. כנראה שהתנהל פה קרב במשך כשעה ובמהלכו השמדנו כ-40-50 טנקים מצריים שעלו ל"מכשיר"
 ונהיה שקט בגזרה. הארנו לעצמנו שזהנסיון נוסף על "פוטון" או שהם יבואו מ"טליסמן"- "חזיזיה"
 לכוון "ציונה" וכך היה. הכח המצרי היה כ-חט' שריון על "טליסמן" לכוון מערב, במגמה לכבוש
 את "ציונה" ולפרוץ פנימה מזרחה. באזור התגלה אבק ועשן של טנקים נעים ל"טליסמן". כל הזמן
 ירדה עלינו ארט'. הוריתי ל-גד' שרק ה-מ"פים ואלי עוד טנק אחד מה-גד' יהיו בעמדות הצפית
 והיתר בעמדות המתנה, כדי לא להתגלות, ולתת לטנקים להגיע לאזור של ג'ורא. כשג'ורא יורה -
 זה יהיה סימן לעלות לפמדות אש. ההערכות היתה כזו: אני במרכז, פל' ל' משמאלי, מ' מימיני.
 פה היתה פריסה של 3½-4 ק"מ בשטח. כשג'ורא פתח באש - עליצו לעמדות. ראינו אשכל הכביש מלא
 טנקים. אני הושב שאלו היו טי-55. פתחנו באש, ולאורך ציד הכביש נדלקו טנקים. ירינו בכמויות
 גדולות והסתמרי לנו שהגענו מאזור "טליסמן"-34 עד "טליסמן"-26. דרך טגול 205. כנראה שכשעלינו
 במשך הלילה - הם תפסו פה גם עם חי"ר את כל האזורים האלה. כך שפל' מ' נמצאה כמעט על מוצבי
 חי"ר. ה-גד' השמיד פה 18-20 טנקים. גם ג'ורא השמיד הרבה. ה-חט' השמידה פה כ-50 טנקים.
 ה-גד' כ-18 טנקים ודאיים. היתה פה אש תופת מכל הכוונים. היו גם נגמ"שים בין הטנקים, ועל
 חלקם יריתי אישית. אצלי בטנק גמרתי את כדורי ה-ח"ש, המעיך והחלול. אח"כ כששיפרתי הייתי
 הטנק הצפוני-מערבי ביותר ונשארו לי בטפספת 3 חלולים.
 היו שני טנקים מולי - והשמדתי אותם עם 3 החלולים. ונשארת בלי תחמושת תוחת. פתאום ראיתי
 שאני ו-פל' מ' נמצאים על מוצב מלא מאות חיילי חי"ר. נתתי פקודה לירות עליהם. הם ירו.
 פיתחנו טכניקה לגבי הטילים כשהטען בהצפית, אני מפעיל מקלע מפקד והתוחחן עם המקביל. הורדנו
 מה הרבה חי"ר ומפעילי טילים, ירינו תוחחים למי שהיה, ומקבילים. על מוצב זה גמרתי חצי או
 ¾ תחמושת קלה שהיתה לי. ה-קמב"ץ אפילו ירה עם עוזי, בלומר הסווח היה כמעט כלום. פיניתי
 אחורה את פל' מ' כ-1000 אחורה. שם נפגע לי טנק אחד מפל' מ' מבזוקה או מטיל ונהרג לי מט"ק.
 יתר הצוות מונה, הטנק נשאר, וה-פל' התקפלה אחורה. אני נשארת עם ה-קש"א. שלחתי גם את
 הקש"א לישי קו עם פל' מ' ונשארת אני עד שהייתי בטוחים קרובים ביותר לאויב. כנראה שהם
 חשבו שהטנק תקוע. הסתובבתי ויריתי תוך תנועה אחורה ותפסתי עמדות עם פל' מ'. משם ירינו
 על כל תזוזה שראינו, אבל היה מעט מאוד תזוזות. כל כוח האויב שהיה פה אינני יודע אם הצליח

לירות בכלל משהו בתוחמים. ראיתי שני כדורים שהם ירו לכוון שלנו. אחד קצר ואחד ארוך. הם היו בהלם כנראה. הפעול הטנקים שלהם היה גרוע מאד. הם הסתבכו אחד בשני ולא ברור לי ער היום מה קרה שם. נשרפו שם כולם פרט אולי לבודדים שברחו. זה היה ממש שדה חריבה. ה-קמ"ן ביקש ממני כמה ימים קודם לחטוט ולהביא לו מכשיר קשר מאחד מטנקי האויב. ביקשתי זאת מקמי שבאותו יום החליף אותי באבטחה של "ציונה". עמי החליף את ג'ורא; ובזמן כל הקרב הזה עמי החה מאחור. עמי הגיע אחת"ב ירה והשמיד כמה טנקים, והצליח לברור שני אבטחט טנקים שהיו פגועים אבל לא שרופים. אלו היו טנקים חדשים לגמרי. אחד מהם עשה 400 ק"מ בסה"כ. הייתי צריך למלא את ה-גד' מהדש כי נשאיתי במצב דלק וחמושת חמור, כולל מנוע הטנק שלי שנמגע כנראה מרסיסי ארט' במסנן (הוא אפילו דומם לי בעמדת אש). הורדתי פל' אחדי פל' שהמלא ותחזור. בערך ב-1600 היה כבר סקט פרט ל-ארט' שהם הורידו. קיבלתי "הכוון לתנועה" לכוון "יוקון" לטובת הגשר.

ש. אחת אישית או כל החטיבה?

ה. אני לבדי.

ש. מדוע דוקא אחת?

ה. אני חושב שהיו לי מספיק טנקים, והייתי אולי יותר מנופה בנושא גשר הגלילי. גם השתתפתי בהטרטת הסרט על הצליחה כשהייתה בממנו הצגה הצליחה בסכר הרואפה, והיחה לי זיקה לנושא. כמו כן היו לי יווראמטק טנקים כאשר בכל גד' אחר. שלחתי את ה-גד' ל"יוקון" והלכתי ל-מח"ט להדריך עם ג'ורא שהיה צריך להוביל את הדגברות.

ה-מח"ט אמר שהיום יש אימון ב"יוקון" זה היה לקראת ערב. הגעתי ל"יוקון" שם חכה לי ה-גדוד.

הייתה שם עם כ-22-24 טנקים. ב"יוקון" אמל הורו לי לצאת מהסוללות של הגשר ולהתייצב בקו ע"מ להשמיד כוחות קומנדו שבאו לפשוט על הגשר. יצאתי מהסוללות, ונערכתי בקו. ס. מ. ה-אוב' וה-מח"ט שהיו לדי הורו להיות מוכן לירות לכוון דרום-מזרח. יראתי מקלעים, ומיד הפסקתי כי לא היה על מה לירות. אח"כ החזרתי את ה-גד', רכזתי אותם ליד הגשר והחל ההסבר. היו שם כל נציגי הח"ן, אל"מ ג'ורג'י שטלט, ק. הנצחה פיקודי ג'ובי, טאל' פרדו מהנדסה ועוד. פרדו נהן הסבר ממנה איך בנוי הגשר, איך גוררים אותו וכו'. הנחונים היו ש-8 טנקים גוררים את הגשר. זאת גם ידעתי מהחזרות שהיו בסכר רואפה, וגם מהחרגולים שאני מכיר, אבל בחזרות בהצגה שהיוצ בסכר השטח היה מיטורי, ללא עליות, סיבובים והפרעות כלי-רכב. קיבלנו את התורין. רחמנו 10 טנקים במקום 8, כדי שלא תהיינה בעיות כח. אני הייתי הטנק הראשון שנרתם לגשר. 5 הטנקים קדימה, טנק אחד לבלימה, ועוד 4 מהאגפים שמסכו את הגשר. זה היה בליל 14-15 אקק'. האנשים היו עייפלים לגמרי. בירידות הגשר עלה על הטנקים, הטנקים הסתובבו והכבילים נקרעו. לבסוף הצליח נסיון גרירה של 3-4 ק"מ בשטח מיטורי (אם כי חולי). 10 טנקים גררו בלי בעיות. אורך הגשר היה כ-200 מ'

נסענו יפה, בלי עצירה ותקלות, בזה גמרנו את החרגול. אי אפשר היה להמשיך כי אנשים היו עייפים, וגם כמעט היה בוקר בצ'אחש מ-ארט ומתצמית קרקעית שחגלה את הגשר. הבעיה בלי לחרגול הייתה העייפות בעיקר. כי עם הפקודה "הכון לתנועה, נוע" - חלק לא היו שומעים כי נרדמו. והיה צריך לעבור מאחד לאחד, ולהעיר אותם. אולם החרגול האחרון הצליח וגררנו את הגשר 4-3 ק"מ. כל זה התבצע בלילה. עם דמדומים גמרנו לגרוך ונשארו בשטח. ההנדסה התחילה להרים סוללה מסביב לגשר ולהטוות את הגשר. אנו חזרנו ל"יוקון" וארגנתי את ה-גד' למנוחה לצורך המשימה שהייתה צריכה להתבצע בלילה. שבין ה-15 ל-16.

15 אוק' 73

ב-15:10 מילאנו דלק מחדש, עשינו תיקונים ככל האפשר, את הטנק שלי עם המנוע המקולקל השארתי בשטח ואחרי 3 שעות חזר אלי טנק עם מנוע חדש. קיבלתי קטנוציים חדשים ובמשך השבוע קיבלתי משקפות ומקלעים. ק. החימוש ה-חט', יצר כוסיית מיוחדת לכננות. היינו מזורדים בערך בסדר טרש לאפיסקופט שלטמקד ולנהגים שחסרו. עם החוסר באפיסקופטים לנהגים איכשהו הסתדרנו, אבל עם אפי-סקופטים לכיפת הממקד - מי שלא היה לו מד טווח תקין, כמו אצלי - לא יכל בכלל לצפות החוצה בהתנזח אסטרו-ארט'. במשך היזם הייתה פעילות חי"א באזור החוף הסינית, "טלוויזיה" ו"מיטורא" כשנאמר לנו ש-חט' 14 ו-600 פורצות עד התעלה, ודרך הפרצה הזו בקרב יכנסו הצנחנים ויכבשו ראש גשר שיהווה שלב ראשון בצליחה. אח"כ יועדה ה-חט' שלנו לצלוח. קב' פקודות הטיבות הייתה ב-1900-2000 על ציר הכביש. המשימה הייתה חציית התעלה, חבירה עם הצנחנים שבגדמ"ע, טיהור הגזרה והרחבת ראש הגשר בהמשך. ב-2000-2100 לערך ראיתי את הזחל"מים של דני מט עוברים לצליחה. אחרי כמה שעות דווח בקשר שהם הקמו מאחז וכבשו בסיס ראש גשר, ומתהילצם להעביר המט"חים כדי להקים דוברות, וגם את גשר הגליליים. משימת ה-גד' הייתה בהתחלה הפקדת הגשר וחשקתו למיט, ואח"כ צליחה דרך הגשר אחרי ה-גד' של ג'ורא ובמסגרת חטיבתית לחבור עם הצנחנים ולהמשיך בכיבוש ראש הגשר. אחרי קבוצת הפקודות אספתי את ה-מ"מים והמשתתפים בגרירה. כוחות שהיו ליא לגרירה היו ה-גד'. קיבלתי חזרה את רוב מל' כ' שהייתה בגדוד של ג'ורא, היו לי 23-24 טנקים. התכונן היה ש-10 טנקים גוררים את הגשר, והיתר מתכננים להחליף את אחד הטנקים אם הוא נחקע. ליד הגשר היו נגמ"שים עם אנשי הנדסה, טנקא דחפור וצמ"ח להכשרת הדרך. לפני הגשר נתתי ל-מ"מ ט-מל' 6 לגרוך 3 גלילים במקרה שיהיה מיקוש, כדי שהגלילים יעלו עליו ולא הגשר. נערכנו והטנו את הטנקים, לגשר היתר היו מאחז ובצדדים במיקוד מ"מ ל' והתננו לפקודה. בסבבנות 2230-2300 בלילה קיבלנו פקודה להתחיל לנוע. התנועה הייתה עם מגמות כינייים כלומר הגעה לנקודה מסוימת, עצירה ודיווח. הקטע הראשון החל כמעט בלי תקלות. אחרי 1½ ק"מ החלו התקלות העיקריות. הציר לא היה חלק, נתקלנו בבור רציני עצרנו את הגשר ושלחנו מד"חים לנסות לפתור את הבור. עבדו על סתימת הבור יותר מסעה, דיווח שהוא בסדר, אבל הוא לא היה מוכשר לגמרי. כמו כן היו סבובים גדולים שהגשר לא יכל לבצע. היו כלי

רכב על הציר שהפריעו בחנועה. ה-מח"ט ניסה לעשות פירצה בין כלי הרכב שעמדו בשטח. כמו כן היו חלוליות חול, כך שהירידה הגשר רץ יותר מהר והטנקים והבלימה לא הספיקה, ובעליה הטנקים לא יכלו לגרום. השתלטנו על הירידות ובאחת העליות צרפתי עוד 2 טנקים לגרירה. בסוף העליה הסתבר שגם זה לא מספיק. צרפתי עוד שני טנ"חים מאחור, והשתתפו בגרירה בשלב זה כבר 14 טנקים. לאחר מאמץ נוסף העברנו את הגשר את החלולית עם הבור, ובירידה הגדולה - שוב לא היה די בלימה והגשר טיפס על 2 הטנקים הראשונים מהחפשיה המובילה, והתגבר על הטנקים. חלק מהכבלים של הטנקים שגרוו בצד נקרעו. הכבלים הפירוטכניים כמעט לא היו בשמוש עקב הקלות קודמות. ניסינו להרים את הגשר עם שופלים כדי לטהר את טנקי פל"מ שהגשר עלה עליהם. במזל לא נפגע אף אחד. הוצאנו את הטנקים, ישרנו את הגשר, ההלפנו חלק מהכבלים הקרועים אבל לא היו די כבלי החלפה. התחברנו שוב איכשהו והתכוננו לנוע. בקושי עברנו את הירידה עם תקלות רבות. החלה בעיה של טיבוב ועליה בתוך חול. עברנו את הטיבוב עם רוורס וקדימה. לבסוף הסתבר שלא היה די כח לגרום בעליה. חיברנו עוד 2 טנקים, §6 טנקים יחד, ועוד שני טנ"חים וגם זחל"ם עוד. לבסוף עקב מאמץ הגרירה ניתן הגשר בערך בשליש הראשון שלו. נגשו לשם אנשי הנדסה שאמרו לי שהזמן הנדרש לתיקון הוא 24 שעות. מבשתי את המח"ט במקום, הוא הורה לי להתנתק, לתפוס עמדות אש, ולהתכונן לצליחה על התמסחים שכבר הושקו. נפרדנו מהגשר, פל"מ מימין ו-ל' משמאל. אני הייתי באזור הכביש. הפטנו עמדות. ג'ורא היה כבר ליד התעלה, ועמי ניהל קרב אש ליד החוזה הסינית. רוב הזמן היינו תחת אש ארט' אויב. תוך זמן קצר קיבלתי פקודה לנוע. פל"מ נעה מימין, ל' משמאל. מג"ד 2 דווח לי שיורים עלי טילים מימין. כמות הטילים שירו עלי ועל פל"מ שהיתה באגף ימין היו בערך כמו מטחים ארטילריים ובאיזור "עכביש" הטנק שלי נפגע בשני טילים. אחד פגע באגף ימין ליד עין של המד-טווח. חדר את החוליה הרזרבית ששגנו שם, ולא הזיק לטנק. טיל שני פגע לי בין המקרביל לתוחה. מקורות הירי היו מצד ימין. אני הייתי עם התוחה מכיוון לשעה 3 ימינה, לכיוון האש. לא יריתי לשם כי לא ידעתי אם חט' 600 ו-14 נמצאות שם או לא. ונצרהי אש. הטנק יצא ממלל שימוש מבחינה צריח וקשר. העברתי פקצצ ל-מ"מ ל' שעבר אחי והיה כבר באזור התעלה, כי מ"פ מ' נפגע קודם, ועוד טנק מ-פל"מ. על פל"מ מיניתי את סמ"מ כ' שהיה מצוות עם פל"מ לצורך גרירת הגשר. ה-סמג"ד היה מאחור על זחל"מ ולכן לא מפטי היה להעביר פיקוד אליו. הטנק שלי מונה ע"י הקמב"ץ אחורה ל-תאג"ד שלי, 7-8 ק"מ אחורה באזור הגשר שנחקע. דווחתי למח"ט על פציעתי. בהמשך הלהימה רוב הגדוד עבר עם ה-מח"ט ישירות וחלק מטנקי פל"ל עברו ת"מ הצנחנים בגדמ"ע כמה נקודות לגבי הגשר לא היו לי רק תקלות טכניות עם הגשר עצמו אלא גם עם אנשי ההנדסה שבאו לסייע לי. היה שם סמג"ד בשם סרן אריה, באונו לילה הוא כנראה היה עיף או שלא התמצא בהפעלת שריון. ממש רצינו להדיח אותו. אבל ג'ורג'י אטלס וג'וני אמרו לי "תתאפק עד שהמלחמה תגמר". הוא היה מצווה עם הכח שלי עם כלי ה-צמ"ח שהיו שם. צעקתי לו בקשר 65-ד', והוא לא ענה. שלחתי נגמ"שים שייעירו אותו, העירו אותו המון פעמים,

ולפעמים אפילו נעלם מה-נגמ"ש שלו. ביקשתי ממנו פשוט שיהזיק את השמורת, כי זה ענין של כל רגע. בנקודות שחייבנו לפקודת חזרה וכו', שהיו נקודות קריטיות - הוא ממש הפריע להבאת הגשר.

לסיכום הגשר לא עבר את כל הניסויים המתאימים במחינת עליות, סיבובים וירידות. לדעתי כל ברירת ה-20 ק"מ מסולה. זה לא ניתן. נושא הגשר במצבו הנוכחי לא עמד במבחן. הוא לא מסוגל לסיבובים מסובכים. הרכב הפריע בדרך. הציר לא הוכשר. אם הייתי עובר בציר המתוכנן לכוון החוה הסינית - לא הייתי יכול לצאת מהעלות האלפא. כי לא נעשתה שם הכנה.

ש. כמה ק"מ הצלחת לגרור מחוץ ה-720?

ח. עד אזור "עכביש"-52 מ"יוקון". כ-13-14 ק"מ. זו כמעט מחצית הדרך כאשר פה יש כל העלות של החפה הסינית, שאיני בטוח אם הגשר היה עובר בלי הכשרה. והיחה אש תופת, והאזור לא היה משהר.

ש. היחה אכזבה?

ח. מצמוצי עמד גד' 2 שלנו, והיחה צריכה להיות עוד חט' 14 או 600. מדיום עמדה גם כן חט' 14 או 600. היחה להכנס עם הגשר מ"עכביש"-52 פנימה - אני משער שהייתי משאיר את כל ה-גד' עם הגשר.

ש. היחה אפשרות לגרור את ה-2/3 שנותרו מהגשר עד המים מבחינה טכנית?

ח. כן.

ש. ואת מה שהסר אפשר עם טג"ש או דוברת להשלים.

ח. לא. זה לא מתאים. אולי מספר דוברות, אבל לא דוברת אחת. או מספר טג"שים. כי זה אכזב לא היה מספיק.

ש. המח"ט הורה לעזוב את הגשר?

ח. כן. ודומני שהוא עומד שם עד היום.

מספר לקחים לגבי העמידה או התגובה למחט עם טילים:

אריך לשלם בהתקפה כזו מסכי עשן באגפים מהם אינך חוקף.

אריך להקצות יח' טנקים שיכולות להגיב באש, וגם ארט' להעסקת האגפים עליהם אינך עולה. כי הטילים נזרו בד"כ מהאגפים.

כדי לעלות על מספר מוצבים במקביל כדי להקטין את אפשרות הירי ממוצב שנמצא באגפך.

רסק אויר ע"י ארט' בזמן האש המכונה מעורבת באש הרגילה.

מדאי לשלב מטוסים עם פצצות 4 סי. בי. יו.

בניהול אש מכין לפני העליה אריך להעלות שני טנקים מכל פל' לתצפית, ורק אח"כ לעלות ולפתוח באש.

יש לירות כל הזמן למקור הטילים, אפילו אם לא יעילה.

ש. דיברת אילתור של קשירה זחלים נוספים כהגנה על הטנק.

ח. נכון, לפטון, בניגוד לשוט, אין חאי זיווד בצריח שיכולים לבלום את הטיל. כאן כדאי

לקחת חוליות זחל רזרביות שימשו להחלפת זחלים וכך להגנה. כשלמדנו את הפטנט הזה - רוב הטנקים שנפגעו בצריח לא יצאו מכלל שימוש. וגם הצוותים לא נפגעו. הטיל פירק רק את החוליות.

ש. כלומר שדיון כפול עלול לפתור את הבעיה?

ח. אני חושב כן. ויחכן שאפילו אקגזי זיווד בצריח כמו בשוט, שיכולים להפעיל את הטיל- יכולים לפתור את זה.

לגבי הגשר - את הגשר הנכונה אי אפשר לגרור בשלמות יותר מ-7-8 ק"מ וזה עם מגבלות. צריך להיות מיטור, ובלוי סיבובים. אי אפשר להסתובב בסיבובים כמו שהיו ב"ענביש" במקרה שלנו. אי אפשר לחובילו בצרידות כי קשה לבלמו, ופעילות קשה לסחוב אותו. ופה גררו 16-18 טנקים ולא הצליחו להציג אותו. ניתן לגרור את הגשר בקטעים של 70-80 מטר כל קטע, ולחברו במהירות ליד המים או במים.

המעבר והפריצה צריכים להיות מסוהרים, כי הגשר והטנקים פגיעים מאד. ופה הגשר אמנם לא נכנס באותו יום, אבל אם הוא היה נכנס - גם הגשר וגם הגדוד היו נפגעים עקב הקשירה שהיה קשור. חלק מהרחמות לקח 10 דקות להתרה, וחלק 20 דקות, זמן מספיק בכל טנקי הגדוד שהיו חטוי אונים. לקחים נוספים:

הרכב הבטן בטנקים הוכיח עצמו, אם כי הזרחן לא היה במצבורים, ויכל לפתור מה בעיות רבות בעיקר לגבי הטילים. המצרים היו מסמנים את המקומות שלנו בזרחן כדי שמטוסייהם ידעו להכנס. אם היה לי זרחן המטוסיים שלהם לא היו מבחאנים בנינו לבניהם. ועשיחי את זה פעם עם ארט' 120 מ"מ, והמטוסיים ירדו על המוצבים שלהם. הפגז הזה חיוני, ולא היה קיים במקרה הזה. ה-ה"ש אל-52 הוא פגז יוצא מהכלל. בד"כ כדור ראשון - שני ולעיתים נדירות שלישי - זה משיג פגיעה. ב-3500 הוא הדליק טנקים.

ניתן לציין את הפשטות שבחיקוני האש בתורה שלנו. זה עבד מצוין. כי אין זמן לדברים מסובכים. אלא לתרגול פשוטה. וזה הוכיח את עצמו.

חסרה אינפורמציה בצורה מוחלטת במלחמה לגבי מי עומד מולך. אם זה חי"ר, טנקים טילים, כמה, איפה, מה, וכדו'. זה חסר. ולכן לא תמיד היה ברור מה לעשות. עקב ארט' האויב היעילה אפשר להסיק שהיו להם הרבה קת"קים בשטח. גם בשטחים שלנו גם בשטחים שלהם.

יש לציין את ירי הנ"מ, מה שלא היה במלש"חי. היה ירי על כל מטוס אויב. בד"כ גם ידענו למפרע על בואו והאש היתה טובה אישית ראייה מספר מטוסי אויב שהופלו במלחמה. לגבי נושא מנהלה - האג"ד בתנאים שהיו במלחמה לא יכול לעבוד בלי טנקי פינוי או נגמ"שים.

אי אפשר לעבוד עם זחל"מים או רכב רך, כמו שהיה מה.

בגדוד לא היו לי נגמ"ש ש"כ שהיו צריכים להיות גם לא רכב מחליף כמו זחל"מים, נ"נים אלא מסהו שהחוליה הטכנית חוכל לנוע איתו. זו נקודה חשובה. אם היה נגמ"ש ש"כ יכולנו להקץ טנקים חרבה יותר מהו.

ל-פל"מ הרמ"ש על זחל"מים אין מה לעשות ב-חט"ט טנקים. רק על נגמ"שים היא יכולה לבצע פעולות מסוימות. הם לא מסוגלים להדביק את קצב הטנקים ובשטח חולי בעיקר.

צריך להיות מודע לעובדה שאם יש כוננות וצוותי בי"ס עולים על טנקים אחרים - שהצוותים לא יקחו זיווד ממך משקפות וכובעי טנקיסטים.

ה-תאג"ד שלי עבד מצוין כל הזמן. הצלחתי לקבל כמה טנקי פיצוץ שדמך שלאחרים אולי לא היה. כמו כן בגלל סוג האנשים שעבדו ממש מצוין. ההתנדבות ורצון האנשים לעשות, והכלים שאפשרו להם לעבוד - יצרו מצב שה-תאג"ד עבד כל הזמן.

ה-חט"ג עבד היטב. גם לו לא היה רכב. הוא עבד טוב עקב קרבת ה-גש"ח לאזור בו הייתי, ועקב טיב האנשים בגדוד, בכל רכב שאפשר היה הם הביאו חלקים ועבדו ותיקנו יום ולילה. והם הצילו די הרבה טנקים.

לפני שאנשים יוצאים לפעולה - עליהם לקבל תדריך טוב לאחר תסקודה וצריך להכניס לתודעתם שלא מטאירים טנק בשטח אלא אם הוא מתפוצץ. וטנקים רבים הצלנו בכך שהחזרנו לטנק את הצוות שקפץ ממנו, והתפוצץ שהטנק אמנם נפגע אבל אפשר לכבותו עם מטף כיבוי. כמו בטנק שלי או בטנקים אחרים שגם אחת נגש מיד עם מטף כיבוי מיטלטל - האש לא מתפשטת והטנק לא מתפוצץ. קיימות חרגולות. אבל זחל"מ בא לידי ביטוי. כך גם היה לגבי נ"מ. ובכ"ז זה לא בוצע ב-מלשה"י. אבל כשהקמדנו ואימנו - זה בוצע. צריך להנך את הצוותים שכשטנק נפגע - בודקים בכלל אם הוא יכול לנסוע. אם יש בו הרוב, פצוע או משהו כזה - דבר ראשון צריך לעצור. בד"כ 3-3½ ק"מ מאחור יש תאג"ד, חט"ג וכו', וצריך להתארגן, כך שמגמה אחורה נמצא הגוף השני של הגדוד והם מוכנים לקלוט פצועים מנפגעים. אז אם יש רכב, קטר, והטנק יכול להחפנות בעצמו - זה עדיף. ואז כל טנק שהזר - אחרי 3-4 שעות הוא ניצל. אבל בשטח ברור שמדליקים אותו. והמצרים, בד"כ, ירו יריות נוספות על שכבר פגעו בו כלומר טנק שנפגע או גדלק הם עזבו אותו, לא כמו אצילנו שעד שהוא לא דולק - אחת לא עוזב אותו.

ש. זה יפיל? כי אחת יכול לדפוק טנק, ולהמשיך לירות עליו ולבזבז עליו תמושת.

ה. אם אחת בטוח שהטנק נפגע ונעצר - אחת לא צריך לירות עליו עד שיתלקח. אבל אפשר להעיר שהמצרים לא מבצעים מטרה כי היו המון טנקים שנפגעו ושהאויב גלויים בשטח ולא ירו בהם בד"כ.

טנק שנפגע צריך להורות לו שאם אין פצועים והוא יכול להמשיך - אין בעיות. אבל אם הוא נפגע ואיננו כשיר, אמילו אם אין פצועים - לזוז אחורה, לראות מה קרה, ואם אי אפשר להמשיך - לדווח

ל-מ"פ, והמ"פ צריך להורות לו לחזור אחורה. ואם לא היה זמן לתדרך במלחמה הזו - צריך להגיד בקשר בנקודה מסוימת. אם אין קשר עם ה-מ"פ מסיבה כלשהי - אתה מתקפל אחורה עם הטנק ומביא אותו לפחות לאזור ה-הט"ג - תאג"ד. אצלי ב-גד' נפגעו הרבה טנקים.

ש. אבל יש טכנה פה שטנק שנפגע ויש בו פצוע - מתפנטק והשכן יכול לחשוב שטנק בורח. והיו דברים כאלה.

ת. אני יודע שיש אפשרות כזו, אבל בשביל זה יש מ"פ, ואם יש קשר - ודאי שה-מ"פ נותן הוראות. אבל אם אין קשר - ה-מ"פ בשטח יכול לשלוט על יתר הטנקים. ועובדה שפינינו טנקים והצלנו אותם, ולא כל ה-פל' ברוח. היינו מודעים למטנק שירד אחורה. אני מקבל את הדעה שלא כל טנק יעשה דין לעצמו. אם טנק תצעה או יש לו פצועים, הרובים וכו', ואין קשר או אפשרות לדווח למישהו בקרבת מקום - ברור שעליו לנסוע בכוחות עצמו.

רוב הטנקים שנפגעו אחרי 3-4 שעות הם חזרו. עלה אפילו טנק על מוקש וחזר אחרי יום לאחר שעקר את כל בית הזרוע.

לסיכום - ההצלחה הייתה גדולה במלחמה הזו, עקב סיבה עקרית אחת: האנשים היו אמנים, ה-גד' היה צעיר מאד (לא מזמן השחרר מסדיר) והכירו את המקום היטב. כי הם היו בקו ב-אוג' 252 והכירו טוב את השטח. כך שכל נקודה - עם או בלי מפה - הבינו במה מדובר. סיבה נוספת זה טיב הכלים, החוחיים והמנוע. מאות ה-ק"מ שעשינו בכל דילוג עם טנקי שרמן או טירן - לא היינו יכולים לעשות. אבל עם השוט קל או הפטון - אפשר לבצע את זה, והם חרמו הרבה למה שעשינו.

עוֹתָק מִסֵּף מַחוּךְ.... עוֹתָקִים

ג ס ס ח א

דו"ח נפגעים למלחמת יום הכיפורים

1. הרובים - 17.
2. מצוקים - 38.
3. סנקים שרופים שנשארו בשטח - 4 (+ 1 שהוצא אחרי הפסקת האש).
4. סנקים שנפגעו וחזרו לכשירות - 15.
5. סנקי אויב שהושמדו בוודאות - 58.